

Čís. 2239.

Beztretnosti ve smyslu §u 216 tr. zák. nepožívá návodce (§ 5 tr. zák.) ani svůdce (§ 9 tr. zák.) k zločinu podle §u 214 tr. zák.; i u něho se v subjektivním směru vyžaduje vědomí skutkových známek, kvalifikujících jednání pachatelovo jako zločin; není-li tomu tak, dopouští se pouze návodu (nedokonaného svádění) k přestupku podle §u 307 tr. zák., třeba se svedený dopustil zločinu ve smyslu §u 214 tr. zák.

(Rozh. ze dne 11. ledna 1926, Zm II 506/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Jihlavě, ze dne 10. září 1925, jímž byla obžalovaná sprostěna podle §u 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro zločin podvodu podle §§u 197, 199 písm. a) tr. zák., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil soudu své stolice, by ji znova projednal a o ní rozhodl.

Důvody:

Zjištěno jest, že syn obžalované, Robert N., odcizil dne 24. května 1925 Františku Z-oví v Č. mimo jiné věci různé kusy prádla v ceně 160 Kč a že byl pro tuto krádež dne 27. května 1925 četnictvem zatknut, že dne 31. května 1925 přišla obžalovaná k Boženě Z-ové, manželce okradeného, a vyptávala se jí, kdo krádež tu provedl, a když jí Z-ová odpověděla, že neví, pravila: »Já se vám musím přiznat; jsem matka zatčeného Roberta N-ého, který měl u vás krádež provést a jestli není dokázáno, že syn skutečně tu krádež spáchal, řekněte četníkům, že jste odcizené věci doma našli a já vám veškeru škodu nahradím, aby byl syn propuštěn z vazby a nepřišel o práci.« Když jí na to Z-ová odvětila, že to nejde, protože syn je z krádeže téměř usvědčen, již na ni obžalovaná nenaléhala a odešla. Nalézací soud neshledal v tomto jednání skutkovou podstatu ucházení se o křivé svědectví ve smyslu §§u 197 a 199 a) tr. zák., jak bylo žalováno, z toho důvodu, že obžalovaná nezmínila se ani slůvkem před Boženou Z-ovou o svědecké výpovědi u soudu, nýbrž že chtěla od ní věděti, zda by se to nedalo nějak spraviti, aby četnictvo samo věc zastavilo a že by jí pro ten případ způsobenou škodu nahradila. Dovolávajíc se proti sprostujícímu rozsudku předně důvodu zmatečnosti podle čís. 5 §u 281 tr. ř., vytýká zmateční stížnost, že nalézací soud nepostupoval podle §u 262 tr. ř., opomenuv řešiti otázku, zda zjištěný čin neopodstatňuje skutkovou podstatu jiného trestného činu, najmě zločinu podle §§u 9 a 214 tr. zák. Výtka ta nezakládá formálního zmatku podle čís. 5 §u 281 tr. ř., nýbrž uplatňován jest výtka tou hmotněprávní zmatek podle čís. 9 a) §u 281 tr. ř. Stížnost jest odůvodněna. Podle §u 262 tr. ř. není soud vázán právním názorem státního zastupitelství a bylo podle §u 262 tr. ř. povinností nalézacího soudu, by, řeše právní otázky, zabýval se nejen právním stanoviskem obžaloby, nýbrž též zkoumal, zda zjištěný čin nezakládá skutkovou povahu nějakého trestního činu vůbec. Právní náhled veřejného obžalobce nesměl býti jediným a výhradním pramenem při řešení otázky, pod jaké zákonné usta-

novení by se trestné jednání obžalované dalo podřaditi. Ustanovuje § 262 tr. ř., že nalézací soud není vázán právním označením činu, uvedeným v obžalovacím spise, nýbrž má v tom případě, když vidí v činech obžalovanému za vinu kladených po případném doplnění skutkového děje jiné trestné jednání, než uvádí obžaloba, strany o tom slyšeti a vynésti rozsudek podle vlastního právního přesvědčení. Stížnost dovozuje právem, že v rozsudku zjištěny jsou po objektivní stránce pŕtahy, nasvědčující zločinu podle §§ú 9 a 214 tr. zák. Jak uvedeno, odcizil syn obžalované dne 24. května 1925 Františku Z-ovi různé věci v ceně 160 Kč; tato krádež byla sama o sobě podle §u 176 II. a) tr. zák. zločinnou, ježto Robert N. byl již dvakráte pro zločin krádeže trestán. Za tuto krádež, arci ještě vedle dvou dalších na jiných osobách spáchaných krádeží, byl Robert N. rozsudkem krajského soudu v Jihlavě ze dne 27. července 1925 uznán vinným zločinem krádeže. Nalézací soud to v napadeném rozsudku také uvádí. Jde proto o zločin, jak jej předpokládá § 214 tr. zák. i § 9 tr. zák. Z uvedeného výroku obžalované vychází, že po zatčení svého syna hleděla obžalovaná Boženu Z-ovou přiměti k tomu, by řekla četníkům, že odcizené věci doma našli (totiž Z-ovi), by byl syn propuštěn z vazby. Obžalovaná snažila se tedy Boženu Z-ovou svést k tomu, by učinila četnictvu vědomě nepravdivé údaje o rozhodné okolnosti, zda byli okradeni či nikoli, tudíž pokoušela se ji podle mluvy §u 214 tr. zák. svést k tomu, by úmyslně překazila neb alespoň stížila, by nepřišly na jevo pŕtahy, které by mohly vésti k objevení zločinné krádeže a usvědčení Roberta N-ého ze zločinné krádeže. Tohoto zatajení měla se Božena Z-ová dopustiti vůči četnictvu, jež dlužno považovati za pátrající vrchnost ve smyslu §u 214 tr. zák. Odůvodněné podle čís. 9 a) §u 281 tr. ř. zmateční stížnosti bylo proto vyhověti a rozsudek zrušiti.

Ve věci samé nebylo však možno ihned rozhodnouti, neboť, nehledíc k tomu, že ani objektivní známky zločinu podle §§ú 9, 214 tr. zák. v rozsudku jasně a přesně zjištěny nejsou, nezabýval se nalézací soud, vycházející z doličeného mylného právního názoru, subjektivní stránkou viny obžalované ve směru §§ú 9, 214 tr. zák. Otázka subjektivní viny je však rázu skutkového, a dlužno proto o ní rozhodnouti na základě hodnocení celkového průvodního materiálu. Tato činnost spadá podle zákona (§§y 258, 288 čís. 3 tr. ř.) do oboru působnosti nalézacího soudu. Bylo proto věc vrátiti soudu prvě stolice, by ji znova projednal a o ní rozhodl. Připomenouti dlužno, že v souzeném případě nemůže se obžalovaná, jakkoliv patří k příbuzným, uvedeným v §u 216 tr. zák. (jest matkou Roberta N-ého, v jehož prospěch se ukrývání dalo), důvodně dovolávatí nároku na beztrestnost. Robertu N-ému nebylo a nemohlo býti bezprostředně nadržováno činem obžalované, nýbrž toliko po případě teprve Boženu Z-ovou. Pachatelkou zločinu podle §u 214 tr. zák. byla by bývala, kdyby byla svodům obžalované podlehla, Božena Z-ová, předpokládajíc ovšem, že by byla věděla, že jde o zatajení pŕtahů, které by mohly vésti k objevení zločinu. Pro takové navedení neb nedokonané svádění třetích osob neposkytuje zákon příbuzným zločince beztrestnost po rozumu §u 216 tr. zák. To vychází jasně na jevo ze slov zákona v §u 216 tr. zák., že osoby v tomto §u uvedené nemohou býti trestány pro takové ukrývání samo (wegen einer solcher Verhehlung allein).

Osoby ty jsou tedy beztrestnými pouze tehdy, když k ukrývání nepřistoupilo další trestné činění, ke kterémuž dlužno počítati též svádění osob třetích (Rozh. Víd. č. 3012, 3734, 4163). S tímto názorem nesouhlasí Löffler (Oesterreichische Rechtsprechung in Strafsachen č. 108) v poznámkách k rozhodnutí nejv. s. víd. č. 3734 sb. a dovolává se v těchto poznámkách panující teorie, najmě Fingra a Lammasche, byť i jich odůvodnění neuznával. Přes to Nejvyšší soud setrval při onom názoru, neboť ustanovení §u 5 odstavec druhý tr. zák. jest doslovem §u 216 tr. zák. vyloučeno a nelze se ho proto k odůvodnění opačného názoru dovolávati. Jest správným, že, jak Löffler vytýká, v důsledku tohoto právního nazírání zůstává beztrestným ten příbuzný, který by používal někoho jako nástroje, ale tu by byl takový příbuzný přímým pachatelem a nezapříčinoval by jinou trestnou činnost, než ukrývání, pro něho jako pachatele beztrestné. Co se dotýče další výtky, činěné v onom článku, že beztrestným by byl i ten, kdo by navedl příbuzného pachatele k jeho ukrytí, jest to důsledkem teorie o akcesorní povaze spoluviny, nyní sice v nauce částečně (Dr. Průšek, Právo trestní z r. 1912 str. 129 a 136) napadené, ale do platného dosud trestního zákona pojaté. To však nejsou vady, přivoděné uvedeným právním nazíráním, v zákoně odůvodněným, nýbrž jsou to nedostatky zákona, jenž nepamatoval na tyto případy, které proto podle článku IV. uvoz. zák. k tr. zák. nemohou býti stihány. Nemůže se proto obžalovaná dovolávati dobrodiní §u 216 tr. zák.

Při uvažování otázky subjektivní bude se nalézacímu soudu řídití těmito zásadami: První podmínkou zločinu ukrývání podle §u 214 tr. zák. jest zatajení pŕtahů, které by mohly vésti k objevení zločinu nebo pachatele zločinu. V subjektivním směru vyžaduje se tudíž na straně ukrývače vědomí, že jde o zjištění zločinu, nebo pachatele zločinu. Musí tudíž ukrývači býti povědomo, že na straně pachatelově jde o zločin, musí mu tedy býti známy skutkové známky, které pachatelovo jednání kvalifikují jako zločin; kdyby tyto známky ukrývači známy nebyly a on měl za to, že podle skutkových známek ukrývá pouze pŕtahy soudem stíhaného přestupku nebo pachatele takového přestupku, dopustil by se pouze přestupku podle §u 307 tr. zák. Bude tudíž zjistiti, zda bylo sváděné Boženě Z-ové z povahy pachatele, ceny nebo odcizených věcí známo, že jde o krádež zločinnou. Ač jest nedokonané svádění ke zločinu podle §u 9 tr. zák. činem svého druhu (delictum sui generis), přece pojmově blíží se návodu ve smyslu §u 5 tr. zák. Z pojmu návodu podle §u 5 tr. zák. a z doslovu §u 9 tr. zák. »ke zločinu vyzývá« vyplývá, že jest nutno, by též svádějící věděl, že jde o zločin. Kdyby svádějící nevěděl, že jde o zločin, tu, i kdyby se svedený dopustil pak ukrývání podle §u 214 tr. zák., šlo by na straně svůdce o pouhý přestupek podle §u 307 tr. zák. To plyne právě z akcesorní povahy spoluviny a z nauky o excessu pachatelově. Bude tudíž též zjišťovati, zda obžalovaná věděla, že se její syn dopustil krádeže zločinné (podobně rozh. víd. 3011 a 3654).

Čís. 2240.

Bylo-li trestní řízení skončeno přerušením podle §u 426 voj. tr. ř., zaniká pravomoc vojenských trestních soudů pro obecné trestné činy